

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamezno štev.
15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
znanila in reklamske
posiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefraakovna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
oteno ježane knjige
se ne vračajo.

Utrinki iz socijalne pedagogike.

Piše Brinjos. (Dalje.)

Čast.

„Mati mi je očetnjava, ljub'ca moja čast in slava“, tako je vzkipeło iz navdušenih prs našega pesnika Jenka, ko je dal duška svojim razburjenim čustvom. Navdušeni rodoljub gotovo ni niti mislil na to, kako zlato resnico je izrazil s temi besedami za človeško družbo sploh. „Mati mi je očetnjava“, pritrđil bo in prikimal sleherni družboslovec, ki je natančneje proučil prepletajoče vezi človeške družbe, v kateri se posamezni član čuti varnega, kakor pod razprostrtimi perutmi kvoklje; „ljub'ca moja čast in slava“ čuti in opazuje v dejanju in nehanju družbenikov vsak dušeslovec, ki je vajen reflektovati najneznatnejše pojave na njih temni izvir.

Da, čast in slava je slehernemu človeku zvesta družica, od poetične zibeli do filozofičnega groba.

Res, nekoliko čudna trditev, a resnična!

Zgodaj že naleti človek na potu življenja na veliko ovir, na temo zaprek, ki stavijo določno mejo njegovemu svojevoljnemu delovanju. Te ovire so dvojne in sicer: naravne in družbene; prve izhajajo od slepih, neizprosnih sil v naravi, a druge povzročuje delovanje posameznih, samotvornih udov družbe.

Človek opazuje, da ne prodre z glavo zidú, da ne more preskočiti tri sežnje širok jarek, da ne doseže na nebesnem oboku pripete lune, on se prepriča, da ne more videti tam, kjer je črno, rudeče, in da ne more svojevoljno predstavljati gor in bregov. Vse to utisne se mu globoko v zavest in njemu ne pride na misel, da bi vse te ovire podrl drugače, ko po naravni poti.

Razun teh zaprek opazi pa človek še nebroj drugih, ki so sicer tudi zelo močne, a koje se dajo vendar lažje premakniti in omajati. Kakor ne bo nikdo, ki hoče samemu sebi dobro, butal z glavo ob trdo steno, tako se bo tudi varoval, da poškodeje svojega sodružabnika na telesu ali imetju. On ne sme poželjivo grabiti vsega, kar prija njegovim občutkom in ne sme brez kazni prestopiti z zlobnimi nakanami prag svojega bližnjega. Da, še svojega glasú, ki mu ga je stvarnica podarila, da izrazuje z njim vztrepete svojega duha, ne more svojevoljno uporabljati, kajti on ne sme tja v en dan trobiti svojih nazorov in ne razširjati svojega mnenja, da ne bi zadel na odpor, ki se pojavlja v družbenih sočlanih in v predstavah, koje krožijo med njimi. Le-teh družbenih ovir navadi se človek istotako, kakor najmočnejših naravnih. On poskuša svojo moč ob te zapreke

in spozna, da je kraljeva mogočnost tako nepremakljiva, ko najvišja gora in da niso zakoni družbe slabejši, ko naravni.

Kakor vzklijejo v njegovi zavesti predstave o raznoterih stvareh, o njih lastnostih, močeh in delovanju, tako se porajajo vsled družbenega upliva predstave o osebnostih, o njih raznovrstnem delovanju in moči. On sam se smatra za člana v družbenem redu, ki odkazuje vsakemu svoj določeni prostor.

Potemtakem porodijo se tekom časa v zavesti slehernega družbenega člana predstave o različnih osebnostih, ki stopajo na poprišče, kot naravne sile. Skupina vseh teh predstav, vseh teh slik posameznih osebnostij, tvarja velik del družbene zavesti.¹

Vendar pa ni mogoče, da bi vsak član družbe sprejel v svojo zavest vse slike osebnostij. Kakor se godi v individualni zavesti posameznim predstavam, tako tudi v javni zavesti posameznim slikam osebnostij: one se ovirajo v nasprotnem razmerju svoje moči. Največ teh predstav zadene po oviranju usoda, da se potisnejo v temo; one se umaknejo za prag javne zavesti, ki je za predstavljene osebe prag družbenega ali javnega upliva. Črez ta prag povzdignile se bodo le slike tistih osebnostij, katere molé po svoji pravi ali navidezni socialni veljavi nad navadno lindino, kakor kralj, visoki državni uradniki, bogataši in druge imenitne osebe, ki so si pridobile veljavo v javni zavesti.

Le-to dviganje posameznih osebnostij črez prag javne zavesti imenujemo čast. Slike oseb pa se morajo trajno povzdigniti v družbeni zavesti, ako hočejo biti obdane sé sijajem časti, kajti osebe, ki le za trenutek obrnejo našo pozornost na-se in se kmalu zopet potopé v morje vsakdanjosti, — kakor n. pr. dviganje Herostratovo v javnost — te osebe so le glasovite, a nikdar čaščene. Iz tega se razvidi, da čast ni odvisna od notranje veljave osebe, ampak od stopinje, v kateri se ji vrednost priznava.² Pa še več! Večkrat se častijo osebe le zategadelj, ker jih drugi časté; pomislimo le na slepo pokorjenje in čaščenja, ki je imajo množice do bogatašev in plemenitašev!

Ljubezen do časti je v družbi ravno tako vkoreninjena, kakor v posamezniku ljubezen do življenja. Saj je pa tudi naravno, da vsakdo hlasta po časti, kajti le ona ga more kot zadružno bitje ohraniti na povišju zavesti, le ona ga reši družbene smrti.³ Vsakdo hoče biti čaščen; t. j. sleherni hoče, da se drugi z njim bavijo, da poznajo njegovo ime, da ga ne mečejo z drugimi vred v jeden koš — sploh, da se mu prepusti mesto v javni zavesti, kjer se zopet na novo vname boj za boljše sedeže: vse se ruva in suva na galeriji časti, vse drvi proti ložam slave!

Kako pa se naj to izvrši, ko vendar vsakdo zahteva, da ga razločujemo od drugih? To ni drugače mogoče, kakor da si pojedinec pridobi kako posebno znamenje, ki ni vsakemu dano. Kaj da je ta znak, to je pravzaprav le postranska reč; on more biti kak dodatek imenu, katerega si sme postavno le dotična oseba prilastovati; on je lahko

¹ Razun slik osebnostij, ki so načrtane v zavesti posameznika kot predstave, kroži v družbeni zavesti še velika množina občnih idej, ki nastopajo včasih samodelavno, včasih pa tudi sé slikami osebnostij. Prav zanimivo bilo bi premetrivanje politične, verske in narodno-gospodarske ideje, v zvezi z njenimi nositelji. — Slike družbenih udov niso vedno predstave, ampak one imajo dostikrat obliko občnega pojma: opazujmo le n. pr. osebnost Sokratovo v Ksenofont-ovi in v Platon-ovi luči!

² Podobno se izrazuje pl. Εὐθυσίς v idejah: „Kar smatrajo mnogi za pravo, ima iste posledice, kakor da je res pravo“. — „Misli“, str. 209.

³ Najplemenitejše je še, ako iščemo časti v idealni, oduševljeni družbi, kjer stoje najrazvitejši duhovi drugim na čelu. Toda tako otročji je človek, da se ne zmeni za to vzvišeno središče, ampak da sega rajši po bliščečih kolajnah!

bliščeč križec na prsih, visokoteč naslovček, grb, kupček kuponov; zdaj pa zdaj posreči se pa tudi kateremu srečnemu zemljanu, da si po svoji pevski žili ali po svojem razboritem umu pridobi stalno posebnost v temi osebnostij.¹ Dame so v tem oziru skromnejše; one hočejo po sijaju svoje toalete kolikor mogoče povzdigniti zunanost svoje osebe, katera jim pridobi največ uplija v družbi, in se prekašajo zato v blesku in sijaju.

Najplemenitejši pravec da se častihlepju, ako si hočemo z dejanji pridobiti priznanje, toda z dejanji, ki ne splapolajo, ko kup slame, ampak ki zapuščajo svoje blage nasledke v deveto koleno. A na najpodlejši način se pridobiva čast, ako se priklopimo tistim, ki že živé v sijaju časti in slave. Kakor dobi ničla veljavo, ako se pridruži drugim številom in kakor se v osebni človeški zavesti povzdigne neznatna predstava čez prag zavesti, ako se uplete v važnejšo skupino (znan mnemotehničen pomoček): tako doseže tudi malopomembna oseba čast, ako se priklopi kakemu višjemu, čaščenemu družbeniku, ali pa, ako kaže in se opira na kako znamenito združitev, v kateri se šteje on med svojece.² Na prvi način pridobijo si ugled dvorni činovniki in služabniki, na zadnji pa osebe, ki imajo razne „zveze“, znanje, sorodnike, patrone in varovavce. Zadnji slučaj se tudi zrcali v takozvani stanovski časti, ki se zлага iz nebrojnih osebnih častij. Le-to je čast dijakov in časnikov (ime govori), ki sicer niso toliko ponosni na svojo lastno veljavo, ko na ugled celega stanú, katerega mora, ako je treba, zagovarjati z mečem v roki. In sveto domo- in rodoljubje! Ne cika li tudi to nekoliko na čast in slavo? Kdo bo neki v zaničevanem narodu visoko čaščen in slavljén! V vseh teh slučajih teži posameznik, da bi povzdignil samega sebe, svoje ime, ali vsaj svoj stan ali rod čez navadno lindino v tok družbene zavesti.

Vsakemu človeku je njegov lastni „jaz“ globoko začrtan v zavest, in on ni samemu sebi le najbližji, ampak tudi najjimenitnejši in najbolj v časti. Slika samosvoje osebnosti spoji se zategadelj sè sliko tiste osebe, ki jo smatra za najbolj čaščeno v družbi. Berač se priklopi v duhu dobrotniku, podložnik vladarju. Ker velja to za vse podanike, povzdigne se slika vladarjeva v družbeni zavesti čudovito; on je že v istini kralj, predno še sam hoče. Herbart pravi: . . . „Daher verschmilzt bei Jedem in seinem Bewusstsein sein Selbsgefühl viel näher, als es der Wahrheit nach sollte, mit der Vorstellung dessen, der in der Gemeinde das höchste Ansehen hat. Für diesen Angesehensten nun, dem sich alle nähern, entsteht hieraus ein neuer Vortheil, sie richten sich nach seinen Bewegungen, er ist ihr Fürst selbst, noch ehe er es wollte. Mit ihm sind alle mehr verschmolzen, als untereinander; sie hängen an ihm; er findet sie lenksam. Dies ist die älteste, die natürlichste Monarchie; keine absolute, denn die Lenksamkeit hat ihren

¹ „Mi si ne trapimo in mučimo našega duha z učenjem zaradi učenosti same, ampak zaradi moči in časti, katero nam ona prinaša. A ker hoče biti večina pisateljev le čaščena in ne časti vredna, ker hlata le po slavi svojih dnij, svojega stoletja, približuje in dobrika se ljudstvu le z idejami, katerih je množica žejna, z idejami, ki dobro dejo visokim gospodom, kojih protekcija jim prinaša denarja, jih povišuje na ugledu in jim zagotavljačasne uspehe.

Vendar so pa tudi možje, ki vse to zaničujejo. Ti so izmed onih izvoljenih, ki se postavljajo v duhu v bodočnost, in živjajo že sedaj čast in slavo, katero jim bodo kadili potomci. Ti duševni velikani se radi odrečejo časti svojega veka, ker so si v svesti večje slave v bodočnosti.“ — Helvetius, „O človeku“, IV. 6.

² Čudno, da, smešno je, kako vse hlata po časti! Hrbte krivijo in delajo poklone, roke poljubljajo in stiskajo, mišljenje hlinijo, da se le vzdrižjo v ozkem krogu ljudi, ki plavajo kot „honoracijorji“ na družbenem površju. Meščan zabavlja na vse kriplje na plemenitnike, toda ako more spregovoriti nekoliko besedij z „milostljivim“ grofom, topi se mu srce same blaženosti in sreče. Nehajmo najprej nazivati drug drugega „plemeniti gospod“ in „Vaše Velerodje“, in potem še le bodimo demokrati!! V nekaterih slučajih dela čast celó slokutat krojač!

bestimmten Grad, und sie kann sehr leicht durch Unbehutsamkeit verdorben werden; keine beschränkte, denn es gibt noch keine Gesetze. Man denke an Odysseus, an Nestor oder an die Häuptlinge der schottischen Clane.¹

Ker potemtakem obožujejo vsi le jednega ali vsaj malo tropo izvoljenih, vzdržujejo nehoté monarhično ali aristokratsko državno obliko.² Absolutna enakost vseh predstavljenih slik družbenih članov otemnila bi javno zavest popolnoma; republikanska enakost do skrajne meje je torej *n e s t v o r*, ki se je porodil v glavah, katere niso poznale bistva človeške družbe.

(Še pride.)

Daljno izobraževanje učitelja.

(Jožef Leskovar.)

Kakor vsa narava sledi zakonom razvijanja, dopolnjevanja; tako tudi človek. On hrepeni neprestano po zboljšanju svojega gmotnega stanja, po duševnej in nrajnej popolnosti. Človeštvo uspeva v vseh strokah, v poljedelstvu, kupčiji, obrtniji in dr., istotako na polju odgoje in pouka. To uspevanje nas sili, da vsak svojo izobrazbo nadaljuje, dopolnjuje, zlasti velja to za učitelja, od katerega se zahteva splošno znanje, kakor od nobednega drugega stanü.

Nadaljno izobraževanje je pa učitelju še zato potrebno, ker on po svojej poprejšnej omiki niti popolnega znanja, niti potrebne izurjenosti v poučevanju zadobiti ne more; v marsikaterih strokah se položi temelj le s pogojem nadaljnega izobraževanja. Ni torej učitelja, ki bi po končanih študijah, po srečno dovršenih izpitih bil vsega zmožen, kar se od njega zahteva. Ako se torej ne poprime dela, da bi napredoval, bode kmalu še mnogo pozabil, kar je znal; on bode nazadoval. Učitelju je torej treba, delati vedno na to, da si za časa studij pridobljeno znanje utrdi, razširi in popolni. Le tako bode dospel po dolgoletnem trudu do one stopnje zmožnosti, ki mu osigura uspešno delovanje v svojem poklicu.

Učiteljeva osebnost, njegova trdna volja in naobrazba so stebri, na kojih ne sloni samo sreča in zlo dotične šole, marveč tudi prihodnjost gojencev, torej blagor in gorje naših potomcev. Zato je pa trjatev do nepretrganega daljnega izobraževanja učiteljev opravičena, in neizogibno je, da se kolikor le mogoče pospešuje. Bistveno bi se zljajšalo po razširjati in vglobitvi prejšnjega izobraževanja tako, da bi moral vsak, kdor učitelj postati želi, dovršiti najprej gimnazijo ali realko in potem na učiteljišču svoje znanje širiti in utrjevati, se v vednostih odgoje in pouka dobro poučiti ter se izuriti v spretnostih, katere so učitelju potrebne. Na to pa dandanes, ko se gleda le na to, kako bi se dobilo dovolj cenih učnih moči, še misliti ne sme. V merodajnih krogih je še mnogo takih, ki učitelju privoščijo le toliko izobrazbe, da mehanično svoj službeni posel opravljati zamore, to pa le, da bi s svojim podložnim umom ne segal više, kakor se mu milostno dovoljuje. So pa tudi taki, ki trdijo, da so baje polovičarsko naobraženi učitelji najbolji. Teženje po takem učiteljstvu pozna se tudi na tem, da se prvotno izobraženje za učitelja vedno bolj krči, da se zasebnim učiteljiščem delijo pravice javnih zavodov, da se posvetuje o ustanovitvi internatov, ter da se celo nesposobne osebe kot učitelji nastavljajo.

¹ Psychologie, II. str. 35.

² Najmočnejša vseh predstav, predstava svojega lastnega „jaz“, dobiva svojo moč iz temne skupine telesnih občutov in dojmov, ki vsled svoje nezmatne moči ne vzplavajo na površje zavesti. (Prim. Hartmann-ovo „Philosophie des Unbewussten.“) Kakor se povzdigne iz senčnega ozadja telesnih občutov jasna predstava o svojem „jaz“, tako pridejo podložniki svojemu vladarju na pomoč in ga povzdignejo nad vsakdanjost.

Ta žalostna znamenja kažejo, da hodimo rakovo pot, nalagajo pa ob enem prijateljem ljudstva in napredka dolžnost, da skrbe za poboljšanje gmotnega stanja učiteljem, da se bodo ti lahko daljno izobraževali v srečo svojih gojencev in njih potomcev.

V čem in kako naj se učitelj dalje izobrazuje?

Na to vprašanje bomo mogli odgovoriti, ako si vse predočimo, kar se od učitelja zahteva. Učitelj kot vzgojitelj bodi neomahljiv, nrvstven značaj; on naj dobro pozna naravo in ljudi, njihovo gmotno teženje, duševno življenje in hotenje; on bodi metodično izurjen in spreten ter vnet za povzdigo ljudskega blagostanja. Neomahljiv, nrvstveni značaj pa se razvija po spoznanju realnega in idealnega sveta, ker le to spoznanje nas vede do pravih nrvstvenih razsodkov, do trdnega, nrvstvenega hotenja. To poznanje si pridobimo po razumnem opazovanju in preiskavanju narave, po občevanju z ljudmi in po skrbnem premišljevanju izdelkov človeškega duha, kakor jih v knjigah, časopisih in pri umetnih delih nahajamo. Narava je velika knjiga modrosti, iz katere se da neprestano zajemati; ona nam na vsakem svojih brezštevlnih listov ponuja bogato, životvorno vsebino. Ona vadi naše čute, nas napeljuje k premišljevanju, razjasnjuje naše znanstveno in umetniško spoznanje, ter nas vodi k viru vsega bitja, k Bogu. Diesterweg pravi: „Kdor narave in njenih postav ne pozna, udá se zmotam, praznim veram in sleparijam; kdor narave ne pozna, ni vreden, da bi pomagal človeško omiko širiti, mladino odgojevati“.

Poleg narave so ljudje preimeno izobraževalno sredstvo. Na slavnem tempelju v Delfiju so imeli napis: „Spoznaj samega sebe“. Oni so torej lastno spoznanje visoko cenili, in prav so imeli, ker le po lastnem spoznanju si pridobimo znanje in po njem trdno prepričanje. Človek pa se ne more povsod na lastno skušnjo opirati, kajti v tisočih letih je človeštvo že mnogokaj spoznalo, in naše znanje se mora na znanje človeštva naslanjati; sicer bi bilo človeštvo vedno na istem mestu, napredek bi ne bil mogoč. Da pa sami sebe prav spoznamo, treba je tudi mere za naše dejanje in nehanje. Dejanje in nehanje drugih spravi naše dejanje in nehanje v pravi tir, kakor nas naše življenje, čutenje in hotenje uči življenje, čutenje in hotenje drugih prav umevati. Človek je navezan na človeka, on mora sebe in druge poznati, tembolj še učitelj. To spoznanje si pridobi po občevanju z ljudmi. Ono nas seznaní s potrebščinami in duševnim življenjem naših sodrugov, po njem si odpočijemo in nabereemo novih moči.

Občujmo z vsemi ljudmi, bodimo pa poleg previdni in modri. Previdni, da vemo koliko se smemo s kom pajdašiti; modri, da se znamo poleg prav vesti. Tovaršijo iščimo pri duševno in moralično olikanih ljudeh, pri takih obiteljih. Obitelj je podlaga nrvstvene družbe, ž njo skušajmo skupno delovati na polju odgoje in pouka.

Posebno ljubo bodi nam občevanje z našimi tovariši, naj si je zasebno ali uradno. Oboje je tolike važnosti, da ne vem, kateremu li gre prednost. S kom naj učitelj govori o tem, kar je v šoli ali zunaj šole doživel, komu naj toži svoje nadloge, pri kom naj išče vedrenja in srčnosti, pri kom svéta in pojasnila, če ne pri svojih tovariših. Uradno občuje učitelj s svojimi tovariši v šoli in pri konferencah. Te so lokalne, okrajne ali deželne ter služijo, kakor znano, posvetovanju o šolskih zadevah, posebno o metodi, o nčnih predmetih, o učilih, o šolskem redu in strahu. One pospešujejo praktično in znanstveno napredovanje. Važnejša pa so prosta zborovanja in shodi učiteljev, kjer vsak lahko govori, kakor mu je pri srcu, kjer zamore vsak odločneje svoje mnenje zagovarjati, kjer se lahko o predmetih posvetuje, o kojih se pri konferencah govoriti ne sme in ne more. Tukaj se smejo odkriti nepreličnosti, poslušati pritožbe, ter pretresovati sredstva v njih odstranjenje. Tukaj se jači značaj, tukaj se goji stanovska čast in zavest. Shodi učiteljev imajo namen, učiteljstvo duševno in gmotno povzdigniti, njemu in šoli priboriti stališče, koje jima pristojna.

(Dalje prihodnjic.)

Hospitacija v II. razredu dvorazrednice.

(Dopis iz mariborske okolice.)

Marsikatero koristno podjetje, mnogo-
tera imenitna naredba je imela in še bo
imela nasprotnikov; ni malo ljudij, ki se
uresničenju kake bodi si še tako izvrstne
ideje protivijo, rekel bi z vsemi štirimi, ali
jo pa nekako nezaupljivo od strani škilijo,
in sicer dostikrat le radi tega, ker je ideja
— nova. Zdi se mi, da je zadela slična
usoda tudi naše hospitacije. Med tem, ko
so nekateri za nje tako navdušeni, jih
drugi prezirajo — grajati si jih ne upajo,
ker jim nedostaje argumentov. Čudom se
čudim, da se te tako koristne naredbe ne
lotijo tudi v drugih okrajih. Uverjen sem,
da bi se tudi drugod poprijeli te ideje z
vso vnemo, če bi le enkrat začeli. Mero-
dajni gospodje, lotite se dela, ki bo za
Vas častno, šolski mladeži pa koristno!
Brez obotavljanja začnite, uspeh ne izostane.
Napisane vzorne učne slike in temeljite
pedagogičske razprave so proti hospitacijam
sence. Stopi v šolo in opazuj, kako se
vede učitelj, glej, kakšen utis na učence
je napravilo to vprašanje, pomni, kakšen
neuspeh je imelo uno, pazi na dalje,
kako se je razvrstila ta snov, konečno
primerjaj svoje delo s podavateljevim, a
upoštevaj nepristransko tamošnje razmere,
sodi in . . . . je li treba še kaj več
povedati? Poskusite! Na suhem se ne na-
učiš plavati, po samih knjigah ne postaneš
praktičen šolnik.

11. dne meseca sušca smo imeli peto
hospitacijo v II. razredu dvorazrednice pri
Sp. Sv. Kungoti. Udeležba je bila povoljna.
Bilo nas je sicer samo 21; toda pomisliti
moramo, da je ta kraj precej od rok.
Gospod nadzornik je bil seveda tudi navzoč,
in celo gospici: Janžar in Vučnik se nista
zbal dolge poti. Drugih tovarišic ni bilo,
ker jih baje hudo trapijo — kurja očesa.

In tisti, na katerega smo prežali s kritič-
nim očesom in — svinčnikom, liki pajki
na muho, bil je gospod Avgust Požegar.
No, tako grozni ravno nismo bili, pa saj
vemo, da vsaka primera šepa, in ta pa še
posebno. Vendar mi vsakdo pritrdi, da ni
šala šolovati, kjer sluša toliko veščakov in
neveščakov — zadnji smo baje še hujši.
Komaj ti zgovori jeden stavek in že krožijo
svinčinki po papirju, kakor bi pisali naj-
strožjo obsodbo. Toda gosp. Požegar je po-
učeval mirno in gladko, kakor bi bil sam
s svojimi čednimi učenci. Da si cenjeni
bralec ustvariš sam sodbo o podavateljevi

spretnosti, objavim celo skrajšano sliko,
katero je sestavil gospod Požegar sam.

I. ura:

Računstvo.

Smoter učencem 4. in 5. šolskega leta
„Soštevanje desetinskih števil“. Smoter
učencem 6., 7., 8. šolskega leta „Razdel-
beni račun“.

Učenci 4. in 5. šolsk. leta pišejo nekaj
vrst m , dm , cm , mm po decimalni pisavi.
N. pr. $6m, 5dm, 3cm, 4mm = 6.534m$; itd.

Za shvatanje postopanja pri razdelbenem
računanju stoji na tabli ta-le pripravna
naloga:

Pri nekem posloplju služi 6 zidarjev,
vsak po 2 K 40 h na dan. A dela 3 dni,
 B 4 dni, C 5 dni, D 9 dni, E 12 dni,
 F 22 dni. Koliko zaslužka dobi vsak?
Koliko dobé vsi? Učenec prebere in po-
jasni nalogo. Sklepi in pismeni odgovori.

4. in 5. šolsko leto. Učili se bomo
soštevanja desetinskih števil. Za pripravo
kratko ponovilo najvažnejših reči o sošte-
vanju celih števil. P o d a v a n j e. Učenci
povedó dolgosti, n. pr. dolgot ceste, ce-
nivši jo od hiše do drevesa i. t. d. in pišejo
številke na tablo. V duhu merijo otroci
cesto, cenijo in podaljšajo v smislu sošte-
vanja. Te operacije jih privedejo do tega,
da vedó način postopanja pri soštevanju.
Znano razmerje m, dm, cm , za 5. šolsko leto
tudi mm jim kaže jednako postopanje,
kakor pri celih številih, da je treba začeti
pri najnižjih enotah pri najmanjših delih
metra, pri najmanjših desetinkah. Naloga o
tej snovi.

Učenci 6., 7. in 8. šolskega leta odgo-
varjajo po sklepih. Potem sledi priprava
na daljno shvatanje razdelbenega računanja.
Več delavcev — plačilo po času — po-
trebnost delitve. Na podlagi tega razmo-
trivanja se reši lahka naloga.

2 delavca dobita 12 K skupnega pla-
čila. Prvi je delal 2 dni, a drugi 4 dni.
Koliko dobi vsak?

Deleži po razmerju (12 K razmeriti).
Sklepanje na dnevno plačilo, na plačilo za
več dni. Pismena slika ustmenih sklepov.
2 dni + 4 dni = 6 dni.

Plačilo za 6 dni je 12 K

„ „ 1 dan = $\frac{12}{6} K = 2 K$

„ „ 2 dni = $2 K \times 2 = 4 K$

„ „ 4 „ = $2 K \times 4 = 8 K$

Učenci uvidijo postopanje.

Za nadaljno vajo usojam si priporočati, da se predružači zgoraj navedena pripravna naloga tako-le:

Sest zidarjev dobi 132 *K* skupnega plačila. Koliko dobi vsak, ako je delal *A* 3 dni, *B* 4 dni, *C* 5 dni, *D* 9 dni, *E* 12 dni, *F* 22 dni?

(Domača naloga za vajo).

2 ura:

Slovnica.

Smoter za 4. in 5. šolsko leto. Prva stopnja spoznanja predlogov.

Naloga za 6., 7., 8. šolsko leto. Analizovanje zloženih stavkov.

Učenci 6., 7., 8. šolskega leta napišejo več zloženih stavkov s krajevnim, časovnim, vzročnim odvisnikom in z odvisnikom načina. Pri iskanju stavkov se ozirajo učenci na snov iz zemljepisja, zgodovine, naravopisja in naravoslovja.

Cesar Ferdinand Dobrotljivi se je odpovedal cesarstvu,	1. skupina	prist. oseb. prist.	Razširjeni stavek.
ko so bili za Avstrijo hudi časi.		povedek	
	2. skupina	predmet v 3. skl.	Razširjeni stavek. Naznanja čas.
		povedek	
		predmet s predlog.	
		pril. oseb.	

Ponov. Vaje. Drugokrat razložijo učenci isti stavek z ozirom na besede in njih oblike.

3. ura:

Zgodovina.

Smoter: Seznanje z avstrijsko ustavo.

Pri tem predmetu hočem pokazati pot, po katerem bi se obdelovala dotična snov po mojem mnenju uspešno.

Podložnik-državljan mora in more poznati dolžnosti in pravice, ki mu izvirajo iz medsebojnih odnošajev človeškega življenja oziroma se na zemeljsko in najvišjo božjo oblast.

Smatram za dobro, ako postopa učitelj po socialnih jednotah: človek (posameznik), družina, občina, okraj, dežela, država [konečno človeštvo (celi svet) kot vsota vseh jednot].

Za pripravo na shvatanje pojma predlogov je umestno, jih spoznati zunajno, namreč po tem, kar znači njih ime. Priporočam narekovanje stavkov iz znane snovi, v katerih se izpuščajo predlogi. Učenci opazijo, da manjkajo besedice.

N. pr. Prazno je delo (brez) sreče nebes.

Mesto Maribor stoji (ob) reki Dravi itd.

Besedice se pišejo na tablo. Na-v-iz-do-od-o-ob i. t. d. Učenci, ki so izurjeni v etimoloških izpeljavah, najdejo ime „predlog“. (Predložiti pred samostavnike, zaimke). Naloga: Pisanje stavkov s predlogi.

Učenci 6., 7., 8. šolskega leta bero stavke. Jeden najboljših stavkov se napiše na šolsko tablo, drugi učenci napišejo isti stavek, besede po navpičnem redu. Pri razlaganju govore učenci najprej o številu besednih skupin kot logičnih jednot. Razlaga se vsaka skupina posebej in končno se še pove, kakšen stavek je. N. pr.:

Zloženi stavek. Podredje s časovnim odvisnikom.	}	samost. 1. skl. ed. m. sp.
		last. i. 1. " " " "
		prid. 1. " " " "
		povr. zaim. 4. skl. ed.
		pom. gl. 3. os. ed.
		gl. določ. pret. č. 3. o. ed.
		itd.

Proti koncu šolskega leta poznajo učenci 4. šolskega leta kronovino Štajarsko; lahko se torej obravnava omenjena snov do „deželnega zbora“ skupno. Za pripravo služi vzbujanje sorodnih, sličnih predstav po razgovoru o socialnih razmerah človeka, družine, občine itd.

Med razgovarjanjem se zapiše na tablo:

1. Človek-posameznik, odvisnost od drugih radi osebnih potreb in nagona po družbi.

2. Družina - oče - udje - potrebe - skrbi - dolžnosti - pravice - svetovalci - oblast - zapovedi - (očetove itd.)

3. Občina - predstojnik - udje - potrebe - skrbi - dolžnosti - pravice - svetovalci - oblast - zapovedi (znak za pojem zakona).

4. Okraj - glavar itd.

5. Dežela - namestnik - deželani - deželne potrebe in skrbi, svetovalci - zastopniki ljud-

Dalje na strani 106.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	prvo		drugo		tretje	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.		Razstava in dopolnitev števil, n. pr. $15=7+$, $7+. = 15$	Štenje na ogled	Vse znane stopnje odštevanja (prim. 1. uro)		Množenje z 10 kakor z osnovnimi števili. Pri popravi pravilo
2.	Hitro računanje	detto.		Vaje v vrstah $2 \times 1 = 1 + 1 = 2$ $3 \times 1 = 1 + 1 + 1 = 3$ itd.		Deljenje z 10 kakor z osnovnimi števili. Pri popravi pravilo
3.		Razstava števil na 2, na 3 jednake dele		detto.		Množenje in deljenje z 10 po pravilu
4.		Namešane vaje: $8+4$, $15-7$, 3×5 (1. rač., 26)		Vrste: $1 \times 1 = 1$ $2 \times 1 = 2$		Vrste vseh znanih stopinj za seštevanje
5.		Vrste: $2+2$ $3+3$ $4+2$ $6+3$ 6 itd. 9 itd.		Vrste: $. \times 1 = 1$, $1 \vee 1 =$, $. \times 1 = 2$, $1 \vee 2 =$ itd.		detto.
		Vaje: $15 = 7 + .$, $7 + . = 16$ Razstava števil na 2, na 3 jednake dele — Hitro računanje — Namešane vaje — Vrste v prištevanju, n. pr.: $2+2$ $4+2$ itd.	Štenje na ogled — Vrste: $2 \times 1 = 1 + 1 = 2$ $1 \times 1 = 1$ $3 \times 1 = 1 + 1 + 1 = 3$ $2 \times 1 = 2$ itd. itd. Vrste: $. \times 1 = 1$, $1 \vee 1 =$ $. \times 1 = 2$, $1 \vee 2 =$ itd.	Množenje in deljenje z 10, kakor z osnovnimi števili; kratko množenje in deljenje z 10 — Vrste vseh znanih stopinj za seštevanje		

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

I e t o	T e d e n					
	četrto		peto		6. 7. in 8.	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
		Izvajava pravila za množenje z mešanimi celimi števili po znanem načinu b) krajša oblika c) najkrajša oblika		Seštevanje celih števil, dec. ulomk in navad. ulomk. a) čisto, b) oblečeno	Izračunavanje telesnine prizem sploh Opomnja. Šola mora imeti razne votle prizme, na katerih se s presipanjem peska pokaže, da je telesnina ista, ako so osnovne ploskve ploskveno-jednake in višine jednake. Takisto se pokaže, da je piramida tretjina od prizme, ako ima osnovno ploskev in višino isto	Kakor neposredno
		detto.		detto.		Telesnina prizem
		Vaje v množenji z mešanimi celimi štev.		Odštevanje celih števil, dec. in navadn. ulomk. a) čisto, b) oblečeno		Telesnina piramide, posredno in neposredno
		detto.		detto.		detto.
		Vaje v množenji z meš. cel. števili, kjer se da krajšati (4. Rchb., 33, nal. 31 do 34)		Množenje celih števil, dec. in navadn. ulomk. a) čisto, b) oblečeno		Telesnina cilindra in stožca
		Izvajava pravila za množenje z mešanimi celimi števili; vaje		Se- in odštevanje celih števil, decimalnih in navadnih ulomkov a) čisto, b) oblečeno		Telesnina prizem, piramide, cilindra in stožca

38.

(Dalje sledi.)

stva - poslanci - oblast - deželni zakoni (zbrati-zborovovati-zbornica.)

6. Država-cesar itd.

Najprimernejše je to snov obravnavati zadnji mesec šolskega leta, ker so vsi učenci dobili do tega časa toliko dotičnih zemljepisnih in zgodovinskih predstav, da jim lahko podaš pouk o ustavi do deželnega zbora, oziroma o zakonih za celo državo.

Da slika ne zavzame preveč prostora, jo je gosp. Požegar tako oklestil in skrčil, da je ostalo samo suho ogrodje, kar je seveda sliki na škodo. Usojam si torej čast. bralcu nasvetovati, da napreže svojo živo fantazijo ter marsikaj pristavi, uredi, popolni. Vsakdo mi pa tudi pritegne, da vsega niti popisati ni mogoče; kajti je tudi okolščin, situvacij, katere moramo neposredno opazovati, gledati, da jih prav cenimo. Dokaj je slik, ki se ti gladko berejo; če jih pa hočeš rabiti v šoli, godi se ti včasih kakor bosemu sivcu na gladkem ledu. Mogoče je pa tudi, da sem le jaz tako okoren. Iz te slike vsaj lahko vidimo, kako je razvrščena snov, in spreten učitelj si jo že prikroji in popolni, da jo uspešno porabi v šoli.

Po tri ure trajajočem hospitovanju začel se je razgovor. Vsakemu se je nudila prilika, da je povedal svoje nazore o podani sliki. Gotovo ni pod solncem šolnika, kateri bi tri ure tako očil, da se mu ne bi moglo popolnoma nič oporeči. Gospoda podavatelja je pravična, iz najblažjih namenov izvirajoča kritika izvestno oveselila in navdala z

osrečujočim pogumom. Ne zdi se mi potrebno, da bi zapisal vse opazke, saj imajo bralci sliko pred seboj; omenim samo važnejše misli. Naglašala se je posebno podavateljeva vrlina, da navaja učence k samodelavnosti. Tu nismo opazovali brezpotrebnih vprašanj, katere otroka dostikrat le zmešajo, da ne more izraziti svojih mislij. Gospod Požegar dá svojim učencem priliko, da nekako prosto govorijo, sami popravljajo in tako drug drugega vspodbnjajo. Navadno slišiš: „Govori o tem! Razloži to! Zakaj? Popravite! Govori dalje!“ V šoli je vse živahno, veselo, zadovoljno, a disciplina je vendar dobra. Zelo ugajalo je tudi vsem podavateljevo prijazno ravnanje z učenci. Zato se je pa tudi lahko opazilo, da so mu udani, da ga čislajo in ljubijo, na prijaznih obrazih se jim je čitalo, da jim je blag svetovalec, kateremu popolnoma zaupajo in ga radi ubogajo. Gospod nadzornik prepusti drugim hospitantom, da grajajo, hvalijo, vprašajo; a on konečno oceno dovrši, kar je gotovo hvalevredno.

Čas je prehitro potekel, in pogledavši na uro, sem se začudil vsaj jaz, da me še ni želodec opomnil na svoje pravice. Ker so nekateri „Popotnik“-ovi poročevalci tako natančni — v poročanju namreč — upam, da se tudi meni ne bo preveč zamerilo, ako povem, da je gospod nadučitelj Sernee vrlo dobro poskrbel za naše „telesne potrebe“. Razhajaje se, obljubili smo si, da se spet vidimo pri Filipih. Kdor brez tehtnega uzroka izostane, „ta nima al' srca, al' nima možgan“. Basta! M. C.

Iz deželnih zborov.

(Konec).

Poslanec grof Stürgkli poroča za učni odbor o predlogu poslanca Karlona in tovarišev, s katerim zahtevajo, da se spremenijo nekatere določbe, tičooče se ustanavljanja, vzdržavanja in obiskavanja občnih ljudskih šol. Poročevalec predlaga, da se odkloni ta predlog iz sledečih razlogov:

Predlog, imajoč obliko zakona, spremeni § 1 dež. zakona z dne 4. februarja meseca 1870. l. za določitev ustanavljanja, vzdržavanja in obiskavanja javnih ljudskih šol. Že prvi pogled na pododdelke člana I. predlaganega zakonovega načrta kaže, da ima ta določbe, ki segajo daleč čez meje § 59 drž. šolskega zakona. Predlog je v vsakem oziru pomanjkljiv. Javne ljudske šole loči v dve kategoriji, katerih vsaka ima posebno organizacijo in različne pogoje za ustanavljanje in vzdržavanje. Državni

šolski zakon pozna poleg meščanskih šol le jedno jednotno javno ljudsko šolo in nima nikakoršnih določb, vsled katerih bi smela deželna vlada spremeniti ta zakon. Bistveno razliko obeh kategorij, normalk in osnovnih ljudskih šol, stavi predlog v obvezno šolsko obiskovanje. Na normalkah naj traja pouk celih osem let, v osnovnih šolah pa v 7. in 8. šolskem letu le po četrtnih. Pri tem je pomenljivo, da predlog po svoji vsebini domneva, da ne krši državno-zakonitega principa o osemletnem obveznem šolskem obiskovanju. Tukaj seveda zavisi vse od tega, kako se razlaga pojem „šolska obveznost“. Po naravnem razlaganju pa pri tem ni razumeti le neko rahleje, popustljiveje razmerje pojedinčeve šolske obveznosti proti šoli, kakor je na pr. po načrtu za osnovne šole v 7. in 8. šolskem letu s poukom po

četrtkih, ampak tu se misli normalna obiskovalna obveznost, t. j. obveznost v isti trajnosti in istem obsegu, oziroma tudi z onimi izjemami in olajšavami, kakor je zakonito določena. Ta določba je pa zapadena izključljivo le v zakonu § 21 z dne 2. maja meseca 1883. l., katera ne dopusti podrobnejega izvajanja po deželnih zakonih. Tako tolmačenje, ki je že določeno, odkar imamo drž. šol. zak. z dne 14. maja meseca 1869. l., se še posebej potrди z izjemnimi določbami šolske novele z dne 2. maja meseca 1883. l. Ta zahteva, da se določi vsak odstop od zakonitega pravila, vsled katerega traja obvezno šolsko obiskovanje od 6. do dovršenega 14. leta, v vseh oblikah potom državnega zakonodajstva, ne da bi se dovolilo kako vmešavanje deželnemu zakonodajstvu. Predlog je torej tudi v tej bistveni točki v protislovju z določbami državnega šolskega zakona.

Ne da bi se natančneje pečali s podrobnimi določbami stavljene predloga, je učni odbor prisiljen izjaviti, da smatra za nedopustljivo, da bi se izvajale iz § 59 drž. šol. zak. z dne 14. maja meseca 1869. l. take šolstva se tičeče zadeve, katere ne spadajo v področje deželnega zakonodajstva.

Učnega odbora predlog, da se ne posvetuje o Karlon-ovem predlogu, je bil sprejet brez debate.

Iz 23. seje z dne 2. marca meseca t. l.: Štaterska normalna šolska zaloga. Potrebščina 7930 gld. pokritje 7930 gld. (Poročevalec Franc Endres.) Poslanec Reitter se izrazi o krivici, da se je potisnila radgonska ljudska šola v nižji plačilni razred, kar se smatra za kaznen, ker je učiteljstvo glasovalo pri volitvi proti tedajnemu učnemu ministru Stremayru. (Klici: „Oho!“) Govornik predlaga postavko deželne šolske zaloge povišati od 1,641.100 goldinarjev na 1,644.000 gld., in podeliti vsaki nad 20 let službujoči moški učni osebi po 50 gld. letne doklade; nadalje predlaga, da se postavijo tiste šole, katerih razmere zahtevajo, iz tretjega plačilnega razreda v drugi plačilni razred.

Specijalni poročevalec Endres naglašja, da je

finančni odbor že itak odredil 21.000 gld. zaboljšanje gmotnega stanja učiteljev. Vsaka učna moč, ki že deluje 25 let, naj dobi doklado, in sicer tudi učiteljice in meščanski učitelji. 255 učnih oseb bi dobilo doklade. Govornik priporoča predloge finančnega odbora. Poslanec dr. Portugall je za predlog poslanca Reitter-ja, toda s pristavkom, da velja tudi za učiteljice. Poslanec grof Stürgkh priporoča nasvet finančnega odbora. Prizna, da je krivično, da se je potisnila radgonska šola v nižji plačilni razred, in pričakuje, da deželni odbor to krivico popravi. Referent deželnega odbora dr. Koschinegg zagovarja Reitter-jev predlog. Dr. Portugall predlaga 1400 gld. več potrebščin za učiteljice, tako da znaša vsa potrebščina 1,645.400 gld. Specijalni poročevalec Endres opozori, da bi bilo potem 2400 gld. več potrebščin. Reitter-jevi predlogi se sprejmejo.

V niže- in gorenjeavstrijskih deželnih zborih se razprave o šolstvu in učiteljstvu niso vršile v tako blagohotnem smislu, kar je vsekako pomenljivo. V nižeavstrijskem deželnem zboru se je celo povdarjalo, da se učiteljem že itak predobro godi, da imajo preveč prostega časa ter da so le — nezadovoljneži. Dunajski učitelji se ne kesajo zastoj, da so se svoječasno družili z antisemiti.

Šlezki deželni zbor sprejel je te-le predloge: 1. Mesto razdelevanja po plačilnih razredih nastopi razdeljevanje po osebi učiteljevi v tri razrede in sicer po številu službenih let. 1. Plačo prevzame deželna blagajna in se izvršuje pri davkarjih. 3. Šolska občina prispeva k plači z 12%, doklade. 4. Nastavlja učitelje občina in dežela; dežela more občino siliti k razširjevanju in stavljanju šol. 5. Naslov „podučitelj“ se odstrani. Pred izpitom usposobljenosti nazivljejo se učiteljske osebe „provizorični učitelji“. Po zvršenem izpitu postane takoj vsakdo začetkom prihodnjega šolskega leta učitelj III. razreda. 6. V večjih mestih, v krajih industrijskih, kakor tudi po goratih šolskih občinah sprejemajo učitelji primerno doklado.

Listek.

Zakaj sem postal učitelj.

Drag. P.

Danes sem — učitelj. To ni ničesar čudnega, saj z mano sto in sto drugih poučuje mladino, sto in sto vživa jih sladko-grenki kruh, ki se nam nudi za naše zvišeno delovanje. Toda namenjen nisem bil za ta stan. Oče dejali so vedno: „Siromak, ki ima opraviti z druhalijo, katere član si ti!“ In vendar se mi ni dozdevalo, da gospod učitelj toliko trpi. Siromak bil sem le jaz, ki sem najmanje dvakrat v tednu pomakal za kosilo popir v črnilo.

Sicer so besede mojega očeta vlile neko antipatijo v moje srce napram učiteljskemu stanu.

Oče imeli so prijatelja, ki je bil po svoji obrti dimnikar. Prijazen človek je bil. Njemu so me namenili oče za učenca, da se pričim tej sajasti obrti. Plezal sem rad. Ni bilo daleč na okoli drevesa, katerega vrh se ni že šibil pod mojo težo. Da sem tako mnogokrat že skusil radi raztrganih hlač njih tanjše vejice, ki so urno prasketale po

neimenljivih delih mojega grešnega telesa, se mi danes več ne dozdeva čudno. Kot dimnikar bil bi imel prosto vživanje prepovedanega sadu, — plezanja. Sploh je tudi mikavno po tistem temnem rovu navzgor laziti; ako se dospè na vrh dimnika in se pogleda po vseh strelah, koder so včasih zaljubljene mačke tulile svoje nerazumljive pesni, mora to biti posebno plačilo za trudapolno plezanje. To so bili razlogi, vsled katerih se mi predlog očetov ni dozdeval tako sila napačen.

Kakor v sem življenju, tako se je sčasoma tudi tu pojavil „kontra“ na „pro“. Bil sem namreč izredno črne polti. Nemara bil sem od rojstva tak; mati pravili so sicer, da me je solnce tako opeklo. Imeli smo namreč učenci navado ali razvado, greti se pri kopanju na razbeljenem svižu, ki se je nahajal v ogromnih kupih na savskem bregu. Neusmiljeno palili so nas solčni žarki. Vsled tega smo počrneli kakor da nas je rodila Sahara. Posebno mene usmili se je solnce in me oskrbelo s črno poltjo, s katero se nemara Abd-El-Kader, slavni vodja Tudrekov, ni mogel ponašati. Ker pa v blaženi savski dolini zamorcev navadno najti ni in ker posebno iz naše klike nikdo ni slišal imenovati to besedo, pripodabljali so hudomušni ljudje nas opaljane siromake ciganom, katerih je bil občinski gaj po leti šestokrat prepoln. Napake na sebi navadno prezremo, tem jasneje kažejo se nam proge na obrazu naših sodrugov. Kaj čudo, da me je vsa mladinska druhal pitala s sladkim imenom „cigan“, čeprav tudi najbolje izurjeni slikar na naši polti ne bi našel posebne razlike! Od kraja se mi je to ime nekam napačno dozdevalo, posebno ker me je imenoval osamdesetletni dedek moj vedno „mio caro Carletto“. A človek privadi se celo strupu in kmalu dozdevalo se mi je „Carletto“ in „cigan“ popolnoma pravo poznamenovanje pojma, katerega srečna vsebina bil sem — jaz.

Če sem se toraj radi tega imena čutil popolnoma neprizadetega, premišljeval sem ob očetovej nakani vendar-le tako: „Zdaj, ko si iste barve, kakor drugi tvoji tovariši, pravijo ti „cigan“. Ako postaneš dimnikar, priznal bodeš nekaj boljše intenzivno. Kakor vrana bodeš lazil po svetu niti o praznikih ne bodeš mogel pokazati sijaj svoje kože. Kaj ti poreko tedaj v svoji bridki nestrpnosti?“ Vrh tega bila mi je povsem znana navada mladih paglavcev, kričati za vsakim dimnikarjem „bela kreda ku-ku“. Celó sam sem posedal za ogel domovske hiše in iz varnega zavetja dražil črni faktotum, strahoviti predmet našega največjega strahu. Nikakor torej nisem mogel privoliti v črno namero očetovo; v grozne gube potegnili se mi je obraz, ako so mi oče risali na tak način vojni črtež za mojo bodočo borbo za ostanek. V tem smislu imel sem tudi močno zaveznico. Mati moja namreč protivili so se z vsemi močmi zoper to nakano. Kaj je bil temu vzrok, še danes ne vem. Vprli so samo

roke v bok, oblastno stopili pred očeta in dejali: „Moj sin ne bode nikdar dimnikar!“ Oče so jih pogledali, zmajali z rameni in odšli. Trideset let trajajoči zakon učil jih je nemara — pokorščine.

Mati hoteli so me napotiti do starejšega brata, ki je ob tistem času že bil trgovec. Ta naj bi me izučil za komija. Meni ta predlog ni ravno presedal. V bujni svoji domišljiji videl sem se že z modrim predpasnikom v temnem, prostranem „magazinu“ pred polico, na kateri so bile razpostavljene vse slaščice, ki so tedaj bistvovale v mojem mikrokozmu. Sanjal sem o salami, siru, rumenem kakor cekin, o polnih škatljah samega „roks-dropsa“. Na slanike in fige sem le tu in tam segel v duhu. Brat ne bode branil svojemu bratu vživati vse zemeljske sladkosti, saj me je vedno ljubil in me bogato obdaril, kadar je prispel domov na poset. Toda s tem zopet očetu ni bilo vstreženo. Brat pisal je, da me vzame, a odsvetoval je očetu in rekel: „Ko bi se še stokrat porodil, kupec ne hotel bi več postati!“ Svetoval pa je, ko bi me dali oče v šole. Ko bi to storili, položil bi še on včasih kak groš v to, da se mi ne bi tako slabo godilo.

Tako se je sklepalo o moji bodočnosti. Jediní dedek so utegnili po mojem mnenju pravo meniti. Vse svoje življenje preživeli so na morju. Pravili so mi o tistem čarokrasnem morju z mladeniško navdušenostjo. Z najkrasnejimi barvami slikali so dogodke iz svojega mornarskega življenja. In v moji duši rodilo se je nedvomljivo hrepenjenje po tistem tajnem svetu, hotel sem tja na valovje in dvigniti zastor, ki krije neznana bogastva, neznano srečo.

Minilo je med takim posvetovanjem trinajsto leto mojega življenja. Bil je vspomladí štirinajstega. Nek večer vračal sem se s polja po gozdu, ki je bil od nekdanj sprehajališče vsem meščanom. Srečal me je častitljiv starček. Hodil je počasi po trdem potu. Osiveli lasje obrobovali so mu prijazno lice, kakor nimb glavo svetnikov. Postal je in me vprašal: „Deček, kam pa tako naglo?“ „Domov s polja.“

„Kaj si pa delal tamkaj?“

„Šel sem pogledat, bode-li že detelje za moje zajčke.“

In tako razpletel se je razgovor. Govoril je tako prijazno, tako priprosto, vedel je izvabiti iz mojega notranjega vse skrivnosti, vse tajnosti in dozdevalo se mi je, da bi mu jih odkril, ko bi tudi ne vprašal po njih. To je bil prvi odrasli mož, s katerim sva se po mojem mnenju razumela. Vprašal me je tudi, če kaj čitam. Dejal sem mu, da ima brat doma veliko knjižnico, toda ne smem stikavati po njej. Obljubil mi je, prinesiti lepo knjigo. Radoveden sem bil, bode-li mož beseda? Prihodnji dan bil sem zopet v gozdu. Ni ga bilo videti. Hodil sem po gozdu, kar ga nakrat najdem pri križu, ki je stal na robu gozda. Vrejeval je cvetice po gredi, Uzrši me, prišel mi je naproti, segel mi gorko v roko in mi podal obljubljeno knjigo.

„Sedi tja na klop in čitaj“, rekel je. „Tačas bodem tu uredil cvetlice“.

Sedel sem in počel brati. Bila je slovenska knjiga, katere naslov že ne pomnim. Le to še vem, da je bilo branje jako lepo, in da sem s slastjo listal po prvi slovenski knjigi. Potem je pristopil k meni in me vprašal, kako mi kaj branje dopada. Šla sva zopet na izprehod. In tako vršilo se je sedaj vsaki dan. Bral sem izposojene knjige, iz njegovih ust prejemal sem zlate nauke za življenje. Pravil mi je tudi o svoji mladosti. Bil je revnih starišev sin. Postal je učitelj in čez 50 let služboval v mestu kot vzgojitelj mladeži. Ta doba mi je bila jedna najsrečnejih v mojem življenju. Niti včakati nisem mogel večera, da bi se sešel s svojim znancem. Tudi na stanovanje me je jemal, kjer mi je razkazoval svoje knjige.

Bilo je nekega večera v juniju. Krasno tonilo je sonce za gore, nebo žarilo se je v bagru in tih šelest vzbujal je domišljijo mladega dečka, da je slišal v tem šelestu tajno pripovedko o sreči poletni. In ravno ta večer mi je še danes v trajnem spominu. Prvi večer je bil, ko nisem več našel svojega starega znanca v hrastinci. Dolgo sem hodil po gozdu; ni ga bilo. V tem sem zaslišal iz mesta zvonjenje za mrliča. Žalostna slutnja se me je polastila. Kaj, ko bi res umrl stari učitelj? Hitel sem v selo. Srečali so me oče. „Za koga zvoné?“

„Za umirovljenega učitelja. Umrl je danes popoldne. Zaspal je po jedi kakor navadno, a vzbudil se ni več.“

Otrl sem si solzo iz očesa in žalosten, kakor nikdar popreje, vrnil sem se z očetom domov. Čutil sem, da nisem bil več brezskrbni otrok.

Občevanje s starecem me je zresnilo. Pridobil sem si nekaj močnatosti, nisem bil več divji, nemirni otrok. In zdaj je umrl oni, ki me je učil misliti, me učil življenje resneje nazirati! Srce krčilo se mi je v divji boli in isto noč sem marsikatero solzo potočil na mehko vzglavje.

Bil sem pri pogrebu. Sprevod bil je veličasten, skoraj sve mesto spremilo je rajnega učitelja do

zadnjega počivališča. Stopil sem prav blizu tiste črne jame, ki bi naj sprejela meni toliko dragega učitelja. Pokopali so ga. Mašnik molil je na grobu in jaz sem točil solze. Potem je nastal molk, svečenik je začel govoriti. Govoril je dolgo o življenju tega izvrstnega moža. Pravil je o težavnosti učiteljskega stanu in kako je rad prenesel pokojni vse nadloge. Pogledal sem po ljudeh. Vsi so bili žalostni in svetle solze tekle so možatim spremljevalcem rajnega po obrazu. In v istem hipu občutil sem v svojem srcu, kar more biti največja sreča na zemlji: solze v očeh onih ob našem preminu, katere smo vzgojili.

Šli smo od groba. Malo je imel to pot rakvar opravka. Vsakdo silil je h grobu, da vrže perišče ilovke na krsto umrlega nekdanjega učitelja. In zgrabil sem tudi jaz za zemljo. Dva, trikrat vrgel sem prst v gomilo. Votlo je to donelo, votlo, kakor da pošlje iz tujega sveta slednje pozdrave rajni zaostalim.

Sedaj sem vedel, kaj da postanem. „Oče“, dejal sam nekega dne, „vem da niste bogati. In vendar prosim Vas: dajte me v šole, da postanem — učitelj.“

Oče dali so se preprositi. Trdo je bilo učenje, a tedaj, ko me je hotel up zapustiti, spomnil sem se nekdanjega učitelja in njegovega pogreba, in utrujenost me je zapustila. Postal sem učitelj, in danes trudim se kakor drugi moji tovariši za blagor naroda.

Težavno je to naše opravilo. Ko vidim, kolikor naukov pade na skalnata tla, kolikor jih na potu skozi življenje pogazi neusmiljeno človeštvo, upada mi up. Veselje do dela bi ponehavalo, da me ne vzbuja tu in tam plemenit sad obilnega truda. In ko bi prišel res trenotek, v katerem bi izgubil vso nado, ko bi menil obupati nad najmanjim vspehom, nemara me dvigne misel: „Delaj in trudi se neumorno. In če po tebi le jedna solza nekdanjega učenca kane na tvojo krsto, poplačan bodeš stoterno za sve, kar si storil.“

Društveni vestnik.

Iz ljutomerskih goric. Društvenega zborovanja dne 1. aprila meseca se je udeležilo 15 članov. Predsedoval je g. ravnatelj Robič, kateri naznani veselo vest, da je naš g. okrajni šolski nadzornik Ranner dobil od presvitlega cesarja zlati zaslužni križec s krono. Zbor sklene brzojavno čestitko, katera se takoj odpošlje v Ptuj.

I. Prečita in odobri se zapisnik zborovanja z dne 4. marca meseca.

II. Predsednik poroča o sledečih dopisih:

a) Voditeljstvo štajerske učiteljske zveze po-

zivlja k nabiranju prispevkov za cesar Franc Jožefovo ustanovo. — Temu dopisu smo ustregli s tem, da smo nabrali nekaj radovoljnih doneskov.

b) Učiteljsko društvo za graško okolico javi svojo resolucijo proti osnovi internatov za učiteljske gojence, oziroma za zboljšanje učiteljskih plač. — Zbor pritrdi tej resoluciji.

c) Voditeljstvo društva „Avstrijska zveza prijateljev ptičev“ pozivlja učiteljstvo k pristopu. — Predsednik hoče o vzgojevalni svrhi te zveze v prihodnjem zboru natančneje poročati.

d) Ormoško učiteljsko društvo vabi k skupnemu izletu v ormoški okraj. — Zbor sprejme to prijazno vabilo z veseljem ter pooblasti predsednika, da v sporazumljenju z ormoškimi učiteljskimi društvi vse potrebno ukrene glede kraja in načrta za ta izlet ter članom pravočasno naznani.

e) Gosp. Strmšek v Sv. Petru (okraj Šmarje) nasvetuje shod spodnještajerskih učiteljev dne 20. aprila meseca v Mariboru. — Zbor se strinja s tem nasvetom in predsednik priporoča, naj se ga tisti člani udeležijo, kojim je to le mogoče.

f) Odbor „Slovenske Maticice“ pozivlja k nabiranju naročnikov na „Stenski zemljevid slovenskih pokrajin“. — Oglasilo se je 10 naročnikov.

III. Gosp. nadučitelj Cvahte prednašal je „Nekaj jezikoslovja iz Začetnice (abecednika)“. Podavatelj nam je pokazal:

a) kako naj sodelujejo vsa govorila pri vajah v razločnem govorjenju; b) kako različno razvita so govorila pri posameznih narodih; c) kako naj otroci posamezne glasnike izgovarjajo in d) s pomočjo katerih govoril se posamezni samo- in soglasniki izgovarjajo. Konečno še je gosp. podavatelj govoril nekoliko o dialektičnih prikaznih na slovenskem štajerskem. — Predsednik se mu zahvali na prav zanimivi razpravi ter zaključi zbor ob poldne. Popoldne sledil je zabavni del v čitalnični dvorani povodom godovanja dveh dragih nam Franciškov Pavlanskih, katerima kličemo od srca: Na mnogaja leta!

Kamensčanski.

Iz šmarskega okraja. „Šmarsko-rogatsko učiteljsko društvo“ zborovalo je dne 1. t. m. v Šmarji.

Zborovanje začelo se je s krasno pesmico „Lepa naša domovina“, kar je dalo g. predsedniku povod, pri pozdravu izraziti svoje veselje nad petjem ter vzpodbujati nas, naj se doma pridno vadimo, da se bodedo v bodoče sploh lahko razveseljevali z domačimi pesmicami.

Pride se k dnevnemu redu. Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri. — Na znanje vzame se dopis „Lehrerbunda“ št. 87.

Prečita se dopis učiteljskega društva za graško okolico, s kojega vsebino se strinjamo.

Gospod Ferlinec opravičuje svojo odsotnost ter predlaga, naj tovariši v svojih okoliših kolikor mogoče pospešujejo zatiranje hroščev. (Soglasno sprejeto.)

Gosp. Blenk razpravlja o Schwentner-jevih in Eichman-ovih zvezkih. Slednjih radi slabega papirja ne more priporočati. Stavi torej sledeči predlog: Schwentner-jevi zvezki so vsega priporočila vredni; upeljejo naj se tudi zvezki po 4, 5 in 7 kr. s slovenskim naslovom. Založnik naj se odločno izrazi zaradi ubožnih zvezkov. Ker je pa raba Prettenhofer-jevih zvezkov vsled sklepa neke okrajne učiteljske konference določena, naj se pri bodoči

okrajni učiteljski konferenci stavi predlog, da se upeljejo „Schwentner“-jevi zvezki. (Sprejeto.)

Gospod Strmšek povzroči živahen razgovor o shodu spodnještajerskih učiteljev ter prečita več v tem oziru došlih dopisov.

Društvu sta na novo pristopila gosp. Cugmus, učitelj pri Sv. Emi in gosp. Šumer Hinko, učitelj v Zibiki. Živela!

Prihodnje zborovanje določi se na posebno željo tovarišev rogatskega okraja na 2. dan maja meseca v Podplatu. Torej na svidenje!

F. Rošker.

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo 1. dne aprila meseca v leitersberg-krčovinški šoli. Radi odsotnosti društvenega predsednika predseduje podpredsednik g. M. Nerat. Navzočih je bilo 35 članov in jeden gost.

I. Predsednik prisrčno pozdravi zborujoče, posebno še v imenu učiteljstva okoliške šole. Tajnik gosp. A. Požegar prebere zadnji zapisnik, ki se odobri. Predsednik izreče sožalje društvu predsedniku gosp. G. Lasbacherju, ki je že dva meseca hudo bolan ter želi, da bi ga kmalu zopet videli zdravega in čilega v naši sredini.

II. Dopisi: Gosp. V. Strmšek piše društvu o spodnještajerskem učiteljskem shodu na velikonočni torek. O tem shodu se je vnela dolgotrajna in ostra debata. Končno se je sklenilo, da je društvo le pogojno za ta shod. — Učiteljsko društvo za graško okolico naznanja, da nasprotuje vsakoršni ustanovitvi internatov za učiteljske pripravnike, ker bi se s tem učiteljstvu prav nič ne pomagalo. Zbor jednoglasno pritrdi temu ugovoru.

III. Gosp. M. Lichtenwallner podava o uprizarjajočem pouku (Darstellungsunterricht). Gospod podavatelj navdušuje v svojem zanimivem, poučljivem in jedernatem govoru poslušalce za pouk po formalnih stopinjah in za uprizarjajoči pouk. Gospod predsednik se zahvali gospodu podavatelju za prijeten užitek, čemur sledi burno odobravanje.

Končno še priporoča gospod predsednik društvo „Selbsthilfe“, ki raste od dne do dne in zaključuje nad poldrugo uro trajajoče zborovanje. D.

Ptuj. Učiteljsko društvo ptujkega okraja zborovalo je dne 1. aprila meseca t. l. Gospod predsednik otvori zborovanje in pozdravlja z veseljem v tolikem številu zbrane ude. Predstavi nam gosp. A. Trstenjak-a, umirovljenega učitelja in novopristopivšega uda g. Ig. Kaffoe-ja iz Št. Vida. Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri. Došli so sledeči dopisi: 1. „Lehrerbund“ je z veseljem sprejel pristop našega društva; 2. Gosp. Stoklas, nadučitelj v Leskovcu, javlja, da ne more biti več član našega društva, ker ga bolezen, ovira udeleževati se zborovanj; 3. Gosp. Strmšek vabi na shod spodnještajerskih učiteljev v Maribor dne 20. aprila meseca

t. l. — Podavanje tovariša Pulko-ta se odobrava. Predmet: „Kako pripraviti živali“ bil je razvrščen tako-le: 1. Slačenje kože. 2. Zastrupenje kože. 3. Naprava umetnega trupa. 4. Tlačenje i. t. d. — Pri točki: Ali napravimo izlet in kam, zjediniili smo se za Sv. Marjeto in sicer dne 6. maja meseca. Vspored: Ob 10. uri je sv. maša, potem zborovanje, nadalje pa kakor običajno. Sosedna učit. društva se vabijo v ta dan na prijateljski sestanek. Predsednik gosp. Žiher razdeli koncem zborovanja med društvenike precejšno število različnih cepik.

Na veselo svidenje dne 6. maja! —o.

Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“. (Vabilo) k seji upravnega odbora „Zaveze slovenskih

učiteljskih društev“, ki se bode vršila dne 19. aprila meseca t. l. ob 2. uri popoldan v „Narodnem domu“ v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Pozdrav predsednikov. 3. Poročilo tajnikovo o delovanju direktorija. 3. Določitev kraja, časa in dnevnega reda prihodnji glavni skupščini „Zaveze“. 4. Razgovor o pogodbi med uredništvom „Popotnik-ovim“ in „Zavezo“. 5. Razgovor o premembi društvenih pravil. 6. O ustanovitvi društva „Samopomoč“. 7. Posamezni predlogi. Direktorij.

Iz novomeškega okraja. (Vabilo.) Novomeško učiteljsko društvo bode imelo svoj občni zbor v četrtek po veliki noči t. j. dne 22. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih dekliške šole v Novem mestu. K številni udeležbi vabi odbor.

Dopisi in razne vesti.

Iz goriškega okraja. Častitam ti, vrli „Popotnik“, da imaš med svojimi sotrudniki tudi take, ki slišijo travo rasti. Tak je gotovo dopošiljatelj dopisa „Iz goriškega okraja“ v 6. številu z dne 25. marca meseca 1897. Vestno in natanko ti je sporočil o zborovanju tukajšnjega učiteljskega društva, ki se niti vršilo ni. Sklican je bil sicer občni zbor za prvi četrtek meseca marca, a vršil se ni, ker je došlo radi slabega vremena le 17 udov; mora jih pa biti 18, ako se hoče po pravih sklepati.

Na oceno posameznih točk, o katerih razpravljanju je slišal g. dopisnik s pomočjo kakega novega stroja, ne odgovarjam. Na finale dopisa nekoliko besedice po zborovanju, koje se bode vršilo v navadnih prostorih dne 6. maja meseca t. l., h kojemu uljudno vabim tudi g. dopisnika izmišljenega dopisa 6. t. l. Tajnik

učit. društva za goriški okraj.

Iz Ormoža. Naše učiteljsko društvo in ormoška čitalnica priredili ste vsestransko zaslužnemu učitelju g. A. Šabecu pri odhodu iz Huma v Idrijo primerno odhodnico pri „zlatem jelenu“ v Ormožu.

Zelo mnoga udeležba je kazala, kako priljubljen je bil ta učitelj v tem okraju pri vsem zavednem prebivalstvu, o čem so pričali tudi razni govori v slovo ožjih tovarišev in drugih gg. duhovskega in posvetnega stanu.

(Društvo „Selbsthilfe“ štajerskega učiteljstva.) Dne 24. meseca marca t. l. umrl je društvenik Jožef Hohl, učitelj v Ljubnem. Po § 3a društvenih pravil je torej društvenikom vplačati za prihodnji slučaj smrti zopet dve kroni. — To blagotvorno društvo šteje danes 416 članov in zasluži v vsakem oziru občne podpore sostanovnikov. Držimo se gesla: „Vsi za jednega in jeden za vse!“

(Izpiti učne usposobljenosti) začno se pred izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Ljubljani dne 3. maja meseca t. leta.

(Šolske knjige za ubožno dečo.) Denarna vrednost šolskih knjig, katere je določila c. kr. zaloga šolskih knjig Štajerskeje za šolsko leto 1897/8., znaša 8257 gld., ki se razdeli med 67 šolskih okrajev. Največi delež 650 gld. 64 kr. pride na mesto Gradec. Po tem pridejo po vrsti šolski okraji: graška okolica, okolica Ptuj, okolica Maribor, Celje i. t. d.

„Nove muzikalije“. Ravnokar so prišle na svitlo domačega skladatelja, Ign. Hladnika, 3 nove cerkvene skladbe in sicer: a) *Missa in honorem S. Familiae Jesu, Mariae et Joseph pro Soprano, Alto et Bariton.* Cena 1 gld.; b) *Venite, exultemus.* XII. *Tantum ergo.* Cena 50 kr. in c) *Asperges me, Vidi aquam et 3 Ecce sacerdos magnus* — cena 40 kr. — (Vsa 3 dela ob jednom dobe se pri skladatelju v Novem mestu skupaj 1 gld. 50 kr. — Isti skladatelj nam je ob jednom podaril „Pomladni sen“. Ta skladba obsega a) *Hrepenjenje po pomladi* (I. Hribar.) Dvospev za Sopran in Alt in spremljavo glasovirja. b) *V mraku.* (I. Konstanjevec.) Dvospev za Sopran in Bariton sè spremljavo glasovirja in c) *Pri oknu.* Dvospev za Sopran in Tenor se spremljavo glasovirja. Cena? — Kakor prejšnja dela nadarjenega našega skladatelja, upamo, da bodo tudi te nove skladbe orglarjem in ljubiteljem domače pesmi dobro došle.

A. Kosi-jeve „Zabavne knjižnice“ za slov. mladino je ravnokar zagledal IV. zvezek beli svet. Cena 15. kr. Naši mladini bode za piruhe ravno dobro došel. Več o tem zvezku o priliki.

Pedagogični razgled.

(Zdravniki proti telovadbi.) Pri zborovanju nemških zdravnikov izrekel se je Dr. Bum proti telovadbi, kakor se sedaj po šoli goji. Otrok, ki je dostatno po raznih učnih urah utrujen, naj se po bradlji in po drogu raztezuje. Utrujenost se s tem ne odstrani, marveč jedino le zvečuje. (To more storiti le popolen duševni in telesni mir — spanje). Jedino le igra se more priporočati. Tu se razvedruje telo in duh učencev in za igro niso mladi paglavčki nikdar preutrujeni. Vsi zbrani zdravniki so pritrdili navdušeno Dr. Bumu. „Učitelj“.

(Duhovito razmotrivanje.) Nek poseben „prijatelj“ šolstva sestavlja je v nekem dunajskem listu sledeče: V Avstriji pod Anizo spada na jednega učitelja 80 učencev. Ako se odšteva čas, ki ga rabi učitelj k premeni ur, ostane za vsako uro samo 50' pouka. Iz tega je razvidno, da na vsakega učenca pripada nekaj čez pol minute pouka. Na to odgovori nek učiteljski list: To je resnica, toda računajmo, da učitelj poučuje 26 ur na dan, to torej znaša 2080 ur na teden, za 46 tednov v letu 95.080 ur. Za to dobi učitelj povprečno 500 gld. Razdelimo to, tako pripada učitelju za uro 1 $\frac{1}{2}$ reci jeden $\frac{1}{2}$ za uro. „Tedy za malo peněz malo muziky“.

(Novo računilo.) I. Libiček izumel je računilo na novce. Lahko se uporablja in le jako ugodno pri pouku prvotnih operacij v šoli. Češki učiteljski listi se jako laskavo izrekejo za ta novi pripomoček v poučevanje računstva. „P. z B.“

(Turška pedagogika) je v resnici turška. Nedavno morali so vsi ravnatelji občnih in privatnih šol pred ministra, ki jim je naročil, da se učenci ne smejo k učenju ne z besedami ne z kaznijo siliti. Učitelji morajo se strogo ravnati po predpisani knjigi in samo čitati svoja podavanja. Prepovedane so vse tudi najpotrebneje opombe pri pouku. Vsa zborovanja so prepovedana, in vsak učitelj mora v „kajho“, ki količakaj politikuje ali vlado kritikuje.

(„Magična svetilnica“) izkorišča se jako vspesno pri pouku v raznih učnih predmetih v mnogih državah. Posebne veljave je to poučno sredstvo pri poučevanju odraslih. Francosko naučno ministerstvo naročilo je vsem izdelovateljem optičkih orodij sestaviti take svetilke, da se jedna izmed njih odbere in vpelja splošno po šolah. Tudi potrebne chlicheje dobivajo učitelji od ministerstva, ako zanje prosijo.

(Rusko šolstvo na novgorodski izložbi.) Izložbe v Rusiji slabo uspevajo. Vse dosedaj prirejene izložbe imele so slab poset. Tako je štela tudi slednja novgorodska razstava jedva pol milijona obiskovalcev. Posebno šolski oddelek je bil prav malo obiskovan, ker je bil preveč razkosan. Največjo pozornost vzbudila je karta občenega naobraženja (karta načalnega obrazovanja), ki je kazala po svetlejših in temnejših barvah razmerje med šolskimi otroki in prebivalstvom. Ta karta ima 7 stopenj barv. Z najsvetlejšo barvo so poznamenovani isti kraji, kjer je več ko šest šolarjev na 100 prebivalcev. To je samo Livonsko in Finsko, v krajih neruskih. Temnejši so oni, ki imajo po pet šolarjev na 100 prebivalcev. Semkaj pripada Estonsko in Kursko in tavrška gubernija. S 4—5 šolarjev ponašajo se jaratovska in saratovska gubernija, ostale gubernije slede 3—4 šolarjev na 100 prebivalcev. Največji del Rusije zaznamovan je s temno barvo. V teh krajih pride na 100 prebivalcev samo po 2—3 otrok, ki pohajajo šolo. Najtemneje so uralske pokrajine. Ta karta je na večino obiskovalcev vplivala jako neugodno in oglasili so se vsled tega že razni predlogi za povzdigo ruskega šolstva. Razven glavne stavbe za šolstvo, dvigale so se tudi razne druge zgradbe za nižje in takozvane „gramotne“ šole. Posebno zanimala je vaška šola s šolskim vrtom. Kakor razstava nižjega šolstva, kazala je tudi ona srednjih šol nedostatek teh zavodov. V Rusiji je 177 možkih gimnazij, 58 progimnazij, 104 realke, 55 pravoslavni seminarov, 185 duhovniških šol, 163 ženskih gimnazij, 61 škofovskih deklških šol, 60 zavodov carevne Marije, 34 vojaških šol. V 555 posvetnih zavodov bilo je l. 1893. do 1894. 87.411 dečkov in 62.974 deklic. Na 405.000 ljudij in na 53.000 kvadratnih vrst pride jedna deška srednja šola, 1 deklška srednja šola na 640.000 ljudij in na 88.000 kvadratnih vrst. Od l. 1880. množijo se realke, zato pa je na gimnazijah vedno manj dijakov. Množijo se tudi dijakinje. Gimnazijo pohajajo večji del sinovi uradnikov in grajščakov, čim kmetski in rokodelski sinovi večinoma hodijo v realke. „Beseda učiteljska“.

Razglas.

Shod spodnještajerskega učiteljsstva se je iz tehtnih vzrokov preložil na nedoločen čas.

V Mariboru, dne 4. aprila meseca 1897.

Vekoslav Strmšek.

Vsem našim prijateljem in podpornikom — sotrudnikom in naročnikom — želimo iz dna srca prav veselo *Allelujo!* Uredništvo.

Tovariši in tovarišice, kupujte in naročajte „Knjižnico za mladino“ in „Popotnikov koledar“ za 1897. l.

Vsebina. I. Utrinki iz socialne pedagogike. (VII.) (Brinjos.) — II. Daljno izobraževanje učitelja. (I.) (Jožef Leskovar.) — III. Hospitacija v II. razredu dvorazrednice. (M. C.) — IV. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XXVII.) — V. Iz deželnih zborov. (Kouec.) — VI. Listek. (Zakaj sem postal učitelj.) (Drag. P.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in razne stvari.